



Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. gruodžio 9 d.
(OR. en)

Tarpinstitucinė byla:
2022/0402(CNS)

15837/22
ADD 4

JUSTCIV 167
FREMP 261
JAI 1654
IA 219

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. gruodžio 8 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	SWD(2022) 392 final
Dalykas:	KOMISIJS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS „POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA“, pridedamas prie Pasiūlymo dėl Tarybos reglamento dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų dėl vaiko kilmės pripažinimo ir autentiškų dokumentų dėl vaiko kilmės priėmimo ir dėl Europos vaiko kilmės pažymėjimo sukūrimo

Delegacijoms pridedamas dokumentas SWD(2022) 392 final.

Pridedama: SWD(2022) 392 final

Briuselis, 2022 12 07
SWD(2022) 392 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

[...]

pridedama prie

Pasiūlymo dėl Tarybos reglamento

**dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų dėl vaiko kilmės pripažinimo ir
autentiškų dokumentų dėl vaiko kilmės priėmimo ir dėl Europos vaiko kilmės
pažymėjimo sukūrimo**

{COM(2022) 695 final} - {SEC(2022) 432 final} - {SWD(2022) 390 final} -
{SWD(2022) 391 final}

A. Būtinybė imtis veiksmų

Kokia yra problema, kokios jos priežastys ir pasekmės?

Pirmininkė U. von der Leyen savo kalboje apie Sąjungos padėtį 2020 m. rugsėjo mėn. sakė: „jei esate tėvas ar motina vienoje šalyje, tuomet ir kiekvienoje šalyje esate tėvas ar motina“. Šiuo pareiškimu Pirmininkė paminėjo būtinybę užtikrinti, kad vienoje valstybėje narėje nustatyta vaiko kilmė būtų pripažinta visose kitose valstybėse narėse.

Piliečių skundais, peticijomis Europos Parlamentui ir teisiniais procesais Komisija buvo informuota, kad šeimoms gali kilti sunkumų dėl jų vaikų kilmės pripažinimo skirtingose ES valstybėse.

Dėl vaiko kilmės pripažinimo kylančių problemų priežastys: i) skirtingos valstybių narių taisyklės dėl vaiko kilmės nustatymo vidaus atvejais (materialinės teisės normos) ir tarpvalstybiniais atvejais (taikytinos teisės normos); ii) skirtingos valstybių narių taisyklės dėl užsienyje nustatytos vaiko kilmės pripažinimo ir iii) tai, kad nėra taisyklių dėl vaiko kilmės pripažinimo pagal ES teisinės priemonės ir tarptautiniu lygmeniu.

Pagal ES Teisingumo Teismo (ESTT) praktiką valstybės narės turi pripažinti kitoje valstybėje narėje nustatytą vaiko kilmę siekiant užtikrinti teises, kylančias iš ES teisės, visų pirma tas, kuriomis vaikas naudojasi pagal ES laisvo judėjimo teisę, taip pat Direktyvą 2004/38/EB. Tačiau pagal ESTT praktiką valstybės narės šiuo metu neprivalo pripažinti vaiko kilmės kitais tikslais¹. Vaiko kilmės nepripažinimas kitais tikslais gali turėti sunkių neigiamų pasekmių vaikams tarpvalstybiniais atvejais.--

Toks nepripažinimas trukdo pagrindinėms vaikų teisėms, visų pirma teisei į tapatybę, teisei į nediskriminavimą ir teisei į privatų bei šeimos gyvenimą. Gali būti užkirstas kelias ir teisėms, kurios vaikams kyla iš vaiko kilmės pagal nacionalinę teisę. Pavyzdžiui, vieno iš tėvų atžvilgiu vaikai gali prarasti teisę į išlaikymą, paveldėjimą ar globą arba teisę, kad kuris nors iš tėvų veiktų kaip jų teisinis atstovas kitoje valstybėje narėje tokiais klausimais kaip mokymas, medicininis gydymas, banko sąskaitos atidarymas ar turto valdymas.

Dėl vaiko kilmės nepripažinimo šeimos kartais priverstos pradėti bylinėtis, kad kitoje valstybėje narėje būtų pripažinta jų vaiko kilmė.- Tačiau šioms procedūroms reikia daug išlaidų, laiko ir jos yra didelė našta, o aiškumo dėl jų rezultatų nėra². Be to, vaiko kilmės nepripažinimas neigiamai veikia vaikų ir jų šeimų gerovę. Galiausiai vaiko kilmės nepripažinimas gali atgrasyti vaikus ir jų šeimas nuo naudojimosi savo laisvo judėjimo teise baiminantis, kad kitoje valstybėje narėje vaiko kilmė nebus pripažinta visais tikslais.

Ką reikėtų pasiekti?

Bendras ES veiksmų tikslas būtų palengvinti vaiko kilmės tarpusavio pripažinimą valstybėse narėse priėmus bendras taisykles ES lygmeniu. Šiomis bendromis taisyklėmis būtų siekiama šių **konkrečių tikslų**:

- užtikrinti, kad būtų gerbiamos pagrindinės vaikų teisės su vaiko kilmės pripažinimu susijusiais klausimais;
- užtikrinti teisinį tikrumą, nuspėjamumą bei vaiko kilmės tęstinumą ES;
- mažinti šeimų, taip pat valstybių narių viešojo administravimo institucijų ir teismų išlaidas ir teisinę bei administracinę naštą, susijusią su vaiko kilmės pripažinimo procedūromis.

B. Sprendimai

Kokių yra galimybių pasiekti šiuos tikslus?

¹ Tai apima vaiko kilmės pripažinimą nacionalinės teisės reglamentuojamais tikslais, kaip antai dėl asmenų teisinio statuso, paveldėjimo ir išlaikymo teisių.

² Tarpvalstybinių šeimų, susiduriančių su vaiko kilmės pripažinimo problemomis, *išlaidos pripažinimo procedūroms* vidutiniškai yra 16 kartų didesnės nei išlaidos, kurias patiria su problemomis nesusiduriančios šeimos. Pripažinimo procedūrų trukmė taip pat labai skiriasi atsižvelgiant į bylos sudėtingumą – nuo kelių savaičių ir mėnesių iki kelerių metų.

Pasiūlymas būtų grindžiamas Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 81 straipsnio 3 dalimi dėl tarpvalstybinio pobūdžio šeimos teisės priemonių priėmimo.

Apsvarstytos šios politikos galimybės:

- **0 galimybė.** Atskaitos scenarijus
- **1 galimybė.** Rekomendacija valstybėms narėms
- **2 galimybė.** Teisėkūros priemonė: reglamento dėl vaiko kilmės tarpusavio pripažinimo valstybėse narėse pasiūlymas
- **3 galimybė.** Teisėkūros priemonė: reglamento dėl vaiko kilmės tarpusavio pripažinimo valstybėse narėse (tokio paties, kaip ir pagal 2 politikos galimybę), įskaitant neprivalomo Europos vaiko kilmės pažymėjimo sukūrimą, pasiūlymas.

Visos galimybės apimtų ir vaikų, ir suaugusiųjų kilmės pripažinimą.

Visos galimybės, įskaitant atskaitos scenarijų, apimtų su teisėkūra nesusijusias priemones, skirtas didinti informuotumą, skatinti gerą patirtį ir gerinti institucijų, sprendžiančių vaiko kilmės klausimus, bendradarbiavimą.

Kuri politikos galimybė yra tinkamiausia?

Tinkamiausia yra 3 politikos galimybė, t. y. reglamento dėl vaiko kilmės tarpusavio pripažinimo valstybėse narėse, įskaitant neprivalomo Europos vaiko kilmės pažymėjimo sukūrimą, pasiūlymas.

Pasiūlymas apimtų:

- (i) bendrąsias taisykles dėl tarptautinės jurisdikcijos vaiko kilmės klausimais;
- (ii) bendrąsias taisykles dėl taikytinos teisės dėl vaiko kilmės nustatymo tarpvalstybiniais atvejais;
- (iii) bendrąsias taisykles dėl teismo sprendimų ir autentiškų dokumentų dėl vaiko kilmės, priimtų vienoje valstybėje narėje, pripažinimo kitoje valstybėje narėje ir
- (iv) neprivalomo Europos vaiko kilmės pažymėjimo sukūrimą.

Ši galimybė labai palengvintų visų apytikriai beveik dviejų milijonų vaikų, kurių atvejai yra tarpvalstybinės reikšmės (ne tik tų, kurie šiuo metu susiduria su rimčiausiomis vaiko kilmės pripažinimo problemomis), kilmės pripažinimą kitoje valstybėje narėje. Neprivalomas Europos vaiko kilmės pažymėjimas būtų specialiai skirtas naudoti kitoje valstybėje narėje ir taip tarpvalstybiniais atvejais sumažintų visoms šeimoms tenkančią administracinę naštą.

Pasiūlymas būtų susijęs su teismo sprendimų ir autentiškų dokumentų dėl vaiko kilmės, priimtų valstybėje narėje, pripažinimu. Teismo sprendimų ir dokumentų dėl vaiko kilmės, priimtų ne ES šalyje, pripažinimui ir toliau būtų taikoma nacionalinė teisė. Pasiūlymas neturėtų poveikio vaiko kilmės pripažinimui siekiant naudotis teisėmis, kurios vaikams kyla iš ES teisės, įskaitant laisvo judėjimo teisę. Pasiūlymas pirmiausia atitiktų vaikų interesus ir būtų taikomas visų vaikų kilmės pripažinimui, nepriklausomai nuo jų gyvybės užsimezgimo ar gimimo aplinkybių ir jų šeimos tipo.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie yra tinkamiausios galimybės pranašumai?

Bendrųjų taisyklių priėmimas palengvintų vaiko kilmės pripažinimą ir turėtų teigiamą poveikį vaikų teisių apsaugai tarpvalstybiniais atvejais. 3 politikos galimybė būtų veiksmingiausia nepripažinimo problemai spręsti, taigi ir iniciatyvos politikos tikslams pasiekti.

Tinkamiausia galimybė daugiausia turėtų **teisinį poveikį**. Ji užtikrintų vaikų kilmės tęstinumą visais tikslais tarpvalstybiniais atvejais ir turėtų aiškų teigiamą poveikį pagrindinių vaikų teisių apsaugai, įskaitant jų teisę į tapatybę, nediskriminavimą ir privatų bei šeimos gyvenimą, taip pat teisėms, kurios vaikams kyla iš vaiko kilmės pagal nacionalinę teisę, pavyzdžiui, jų teisei į išlaikymą, paveldėjimą ar globą bet kurio iš tėvų atveju. - Suteikus teisinį tikrumą dėl vaiko kilmės pripažinimo visais tikslais kitoje valstybėje narėje, tinkamiausia galimybė turėtų

teigiamą poveikį vaikų ir jų šeimų naudojimuisi laisvo judėjimo teise.

Tinkamiausia galimybė turėtų teigiamą **socialinį poveikį**, nes dėl jos tarpvalstybiniais atvejais su vaikais būtų elgiamasi taip pat, kaip su vietos vaikais. Be to, ji turėtų teigiamą **psichologinį poveikį** vaikams ir jų šeimoms, nes sumažėtų vaiko kilmės nepripažinimo atvejų.

Priėmus bendrąsias ES taisykles, dėl tinkamiausios galimybės būtų **supaprastintos procedūros** – tai leistų reikšmingai sutaupyti išlaidų, laiko ir sumažinti tiek šeimoms, kurių atvejai tarpvalstybinės reikšmės, tiek valstybių narių institucijoms ir teismams tenkančią naštą.

- Pasirinkus tinkamiausią politikos galimybę, gerokai sumažėtų pripažinimo procedūros išlaidos ir teismo procesų, kuriais siekiama pripažinti vaiko kilmę, skaičius. Skaičiuojama, kad vidutinės šeimų patiriamos pripažinimo procedūrų išlaidos sumažėtų 71 proc., o šeimų, kurios šiuo metu susiduria su rimčiausiomis vaiko kilmės pripažinimo problemomis, patiriamos išlaidos sumažėtų 90 proc.³
- Dėl tos pačios priežasties dėl tinkamiausios galimybės būtų reikšmingai sutaupyta išlaidų, laiko ir sumažėtų valstybių narių institucijoms ir teismams tenkanti našta. Skaičiuojama, kad institucijų patiriamos pripažinimo procedūrų išlaidos sumažėtų 54 proc.

Tinkamiausios galimybės makroekonominis poveikis ir poveikis aplinkai nebūtų reikšmingi.

Kokios yra tinkamiausios galimybės išlaidos?

Pasirinkus tinkamiausią galimybę, tarpvalstybiniais atvejais vaikai ar šeimos nepatirtų jokių išlaidų.

Valstybėms narėms tenkančios išlaidos, kurios atsirastų dėl tinkamiausios galimybės, būtų nedidelės, jas didžiąja dalimi atsvertų dėl tinkamiausios galimybės padidėjęs veiksmingumas.

Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda (*subsidiarumo principas*) ir ar veiksmai būtų *proporcingi*?

Nepripažinimo problemą daugiausia lemia skirtingos valstybių narių taisyklės, taikomos tarpvalstybinio pobūdžio vaiko kilmės klausimams.- Valstybės narės negali išspręsti šios problemos veikdamos vienos. Todėl iniciatyvos tikslai būtų geriau pasiekti ES lygmeniu, laikantis subsidiarumo principo.

Iniciatyva atitiktų proporcingumo principą, nes ji netrukdytų valstybių narių kompetencijai priimti materialinės šeimos teisės normas, įskaitant šeimos apibrėžtį ir vaiko kilmės nustatymą vidaus atvejais, arba valstybių narių taisykles dėl užsienyje sudarytų santuokų ar registruotų partnerysčių pripažinimo.

³ Šeimoms, kurios šiuo metu susiduria su rimčiausiomis vaiko kilmės pripažinimo problemomis, šios išlaidos kiekvienu atveju sumažėtų nuo apskaičiuoto 5 856 EUR vidurkio iki 578 EUR.